

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 013828 17 Rev
Banjaluka, 06.9.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „SIB“ E.-i. d.o.o. T., koga zastupa punomoćnik M.P., advokat iz B., protiv tuženog „B. a.d. B. - u stečaju, RS, koga zastupa punomoćnik D.S., advokat iz B., uz učešće umješaća na strani tuženog, V.T. iz B., ..., Z.K. iz B., ... i O.J. iz B., O.Ž. ..., radi utvrđenja, vrijednost predmeta spora 289.961,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 013828 15 Pž od 24.11.2016. godine, na sjednici održanoj dana 06.9.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 013828 13 Ps 2 od 14.04.2015. godine utvrđeno je da je osnovano osporeno potraživanje tužitelja, te je tuženi obavezan da tužitelju kao povjeriocu, isplati iznos od 289.961,00 KM i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 28.063,21 KM.

Preostali dio zahtjeva za naknadu troškova parničnog postupka, koji predstavlja razliku između traženog i dosuđenog iznosa, odbijen je kao neosnovan.

Odbačena je tužba u dijelu kojim je tražena isplata zakonske zatezne kamate od 12.03.1992. godine do isplate.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 013828 15 Pž od 24.11.2016. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u odbijajućem dijelu u pogledu troškova postupka i u dijelu kojim je tužba odbačena, dok su - žalbe tuženog i umješaća V.T. i Z.K. uvažene i presuda prvostepenog suda preinačena, tako što je odbijen zahtjev tužitelja da se utvrdi da je osnovano osporeno potraživanje i da se tuženi obaveže da mu kao povjeriocu, isplati iznos od 289.961,00 KM, uz naknadu troškova parničnog postupka. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe i odgovora na žalbu tuženog, u iznosima od po 3.159,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, te je obavezan tužitelj da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 21.498,75 KM, dok je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova preko dosuđenog iznosa.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se udovolji tužbenom zahtjevu u cjelini, ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi nije odgovorio na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je osnovano potraživanje koje mu je tuženi osporio u stečajnom postupku, te da se obaveže tuženi da tužiocu kao povjeriocu isplati iznos od 289.961,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 12.03.1992. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka.

Raspravljajući o stavljenom zahtjevu, nakon provođenja i ocjene svih relevantnih dokaza, nižestepeni sudovi su utvrdili da je Opština B., dana 20.01.1992. godine podnijela tužbu protiv prvotuženog, B. konfekcija „B.“ B. i drugotuženog, DD SIB E.-i. iz S. (u daljem tekstu: SIB S.), radi poništenja ugovora koji su tuženi zaključili, dana 10.12.1991. godine, o prenosu prava raspolaganja na poslovnom prostoru u B. u Ulici ..., te utvrđenja prava preče kupovine u korist Opštine B.

U toku postupka se umjesto naprijed označenog drugotuženog, kao drugotuženi pojavio „SIB“ E.-i. d.o.o. T., iako se iz stanja spisa ne vidi kako je do ove promjene došlo. Međutim, kako se tome nije niko protivio – ni tužitelj ni prvobitno označeni drugotuženi (iako je u jednoj fazi postupka učestvovao, kao glavni umješač, ističući da je jedino on ugovorna strana i time pasivno legitimisan, ali se kasnije ne pojavljuje u postupku) a ni prvotuženi, ima se smatrati da je došlo do subjektivnog preinačenja tužbe o kojem govori odredba člana 58. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), kakvu odredbu (član 192.) je sadržavao i Zakon o parničnom postupku koji je ranije bio na snazi.

Taj novi drugotuženi, „SIB“ E.-i. d.o.o. T. je dana 26.04.1996. godine podnio protivtužbu, sa zahtjevom da mu Opština B. i B. konfekcija „B.“ B. solidarno predaju u posjed naprijed opisani poslovni prostor, koji je bio predmet ugovora (čije poništenje je, naprijed opisanom tužbom, zatražila Opština B.), zajedno sa robom po popisnoj listi od 31.12.1991. godine ili da mu plate iznos od 11,993.334,00 tadašnjih dinara, na ime protivvrijednosti te robe, sa zakonskom zateznom kamatom od 31.12.1991. godine do isplate. Na ročištu održanom 09.7.2003. godine Opština B. je povukla tužbu, sa čime su se tuženi saglasili. Nakon toga su kao stranke u postupku ostali samo „SIB“ E.-i. d.o.o. T., kao tužitelj i B. konfekcija „B. a.d. B., kao tuženi, jer je ranijim podneskom od 15.9.1997. godine povučena protivtužba u odnosu na Opštinu B. Rješenjem broj: P-3088/01 od 25.09.2003. godine sud je razdvojio postupke, tako da je postupak po zahtjevu za predaju u posjed spornog poslovnog prostora nastavljen, a zahtjev za isplatu protivvrijednosti sporne robe, sa pripadajućom kamatom i troškovima spora, izdvojen kao posebna tužba i formiran novi predmet i proveden poseban postupak koji je rezultirao donošenjem drugostepene presude koja se sada pobija revizijom.

Postupak po zahtjevu za predaju u posjed poslovnog prostora okončan je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 57 0 Ps 002084 12 Rev 2 od 17.05.2013. godine kojom je usvojena revizija tužitelja i preinačena presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Ps 002084 08 Pž od 14.10.2008. godine, tako što je odbijena žalba tuženog i potvrđena presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 11 71 Ps 002084 06 Ps od 27.04.2008. godine, kojom je obavezan tuženi da predmetni poslovni prostor preda u posjed tužitelju, te je odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Činjenično stanje, relevantno za odlučivanje o naprijed opisanom predmetu spora, kako su ga utvrdili nižestepeni sudovi i čija se pravilnost i istinitost, shodno odredbi člana 240. stav 2. ZPP, ne može pobijati i preispitivati u revizionom postupku, je slijedeće:

Dana 10.12.1991.godine zaključen je ugovor između SIB S. i B. konfekcije “B.” B. (tuženog) o prenosu prava raspolaganja na poslovnim prostorijama (između ostalih i na predmetnom,

naprijed opisanom, poslovnom prostoru) uz naknadu u ukupnom iznosu od 20.900.000,00 tadašnjih dinara (u daljem tekstu: ugovor iz 1991. godine), koja je tuženom isplaćena, nakon čega je SIB S. ušao u posjed tog poslovnog prostora (te preuzeo dio robe i radnike, saglasno navedenom ugovoru), u kojem je bio do 16.3.1992. godine, kada mu je posjed oduzet po rješenju o izvršenju tržišnog inspektora Opštine B., zbog neispunjavanja uslova za obavljanje trgovinske djelatnosti. Zatim je, dana 01.6.1992. godine, u njegov posjed ponovo ušao tuženi, preuzimajući robu i radnike.

Prema priloženoj dokumentaciji registarskog suda, SIB S. je kao jedini osnivač, osnovao tužitelja sa sjedištem u I., B. br. 43, sa osnivačkim ulogom od 21.100.000,00 dinara, o čemu svjedoči rješenje broj: U-I-58/94 od 26.01.1994. godine, sa priložima, dok je rješenjem Osnovnog suda u Trebinju broj: FI-76/96 od 01.04.1996. godine izvršena promjena sjedišta tužitelja za T., Nad SIB S. zaključen je likvidacioni postupak rješenjem Opštinskog suda u Sarajevu broj: L-242/04 od 25.01.2011. godine, te je brisan iz registra na osnovu rješenja od 21.3.2011.godine.

Dana 07.11.2001. godine (kada je ova parnica već uveliko tekla) između SIB S. i tužitelja je zaključen Ugovor o podjeli dioničarskog kapitala (u daljem tekstu: ugovor iz 2001. godine) kojim je regulisano (član 3. Ugovora) da tužitelju „pripada kapital koji se sastoji od nekretnina“ i to (između ostalih) i poslovni prostor – Robna kuća u B., ..., s tim da (član 4. Ugovora) „Prikazani kapital u članu 3. pripada i dijeli se na dioničare koji imaju boravak u RS i S, prema spisku dioničara koji je sastavni dio ovog ugovora“, a koji nije priložen spisima predmeta, a „Ostatak kapitala-nekretnina pripada dioničarima iz FBiH, prema spisku dioničara utvrđenom od Registra vrijednosnih papira FBiH“ (član 5. Ugovora), te je članom 6. ovog Ugovora regulisano da su „Ugovorne strane saglasne da svaka zastupa svoje interese kod nadležnih državnih organa i sudova“.

Kod ovakvog stanja činjenica drugostepeni sud nije pogriješio kada je usvojio žalbu tuženog i umješača i preinačio prvostepenu presudu, te odbio zahtjev tužitelja u cjelini i pod uslovom da je bilo moguće postaviti ga u kondemnatornom obliku (kao zahtjev za isplatu navedenog spornog potraživanja sa pripadajućom zateznom kamatom), budući da je nad tuženim otvoren stečajni postupak, slijedom čega je u smislu odredaba materijalno-pravnih propisa koji regulišu stečaj i stečajni postupak (i u Republici Srpskoj i u Republici Srbiji) bilo moguće ishoditi samo odluku kojom se utvrđuje osnovanost potraživanja osporenog u stečajnom postupku i isplatni red kojem pripada.

Da bi se uspjelo sa zahtjevom za utvrđenje da je neko potraživanje osnovano, kao i sa zahtjevom za isplatu iznosa koji predstavlja to potraživanje (koje se u ovom slučaju, ogleda u novčanoj protivvrijednosti robe) sa pripadajućom zateznom kamatom, nužno je - prije svega - utvrditi da je podnosilac zahtjeva (ovdje tužitelj) vlasnik te robe, ili titular nekog drugog prava koje bi mu davalo pravo na isplatu njene novčane protivvrijednosti.

Pravo svojine, prema odredbi člana 20. stav 1. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 6/80 i 36/90, te „Službeni glasnik Republike Srpske, br. 38/93, u daljem tekstu: ZOSPO) koji se, saglasno odredbi člana 344. stav 2. i člana 347. stav 1. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“; br. 124/08, 58/09, 95/11 i 60/15) ima primjeniti u konkretnom slučaju, stiće se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla, i nasljeđivanjem, a može i na osnovu odluke državnog organa na način i pod uslovima određenim zakonom (stav 2. istog člana).

Po samom zakonu, pravo svojine stiće se stvaranjem nove stvari, spajanjem, miješanjem, građenjem na tuđem zemljištu, odvajanjem plodova, održajem, sticanjem svojine od nevlasnika, okupacijom i u drugim slučajevima određenim zakonom (član 21. ZOSPO).

Tužitelj i ne tvrdi da je pravo svojine na robi, čiju novčanu protivvrijednost traži u ovom postupku, stekao po samom zakonu – na jedan od načina nabrojanih u citiranoj odredbi člana 21. ZOSPO. Ne tvrdi da je to vlasništvo stekao nasljeđivanjem ili na osnovu odluke državnog organa. Svoj zahtjev temelji na pravnom poslu – naprijed opisanim ugovorima iz 1991. godine i 2001. godine.

Međutim, kod činjenice da tužitelj nije ni postojao 1991. godine kada je zaključen prvi ugovor, između tuženog i SIB S.; da je tužitelja, 1994. godine, sa sjedištem u I. (koje je kasnije premješteno u T.) osnovao SIB S., pa prema tome on kao novoosnovani privredni subjekt nije pravni sljednik SIB S., nego ima svoj sopstveni subjektivitet; da ova dva subjekta (SIB S. i tužitelj) ugovorom iz 2001. godine, nisu ni spomenuli nikakvu robu, pa ni onu čija novčana protivvrijednost je predmet ovoga postupka – tužitelj nije dokazao da je bio vlasnik sporne robe, niti da je bilo kada bio u njenom posjedu ili ostvario neko drugo pravo koje bi njegov zahtjev za utvrđenje osnovanosti osporenog potraživanja i isplatu novčane protivvrijednosti te robe činilo osnovanim.

Suprotno tvrdnji revidenta drugostepeni sud nije svoju odluku zasnovao na drugačijem činjeničnom stanju, nego upravo na činjenicama koje je utvrdio prvostepeni sud i koje, u relevantnom dijelu, nisu bile sporne ni među partičnim strankama. Drugostepeni sud je, za razliku od prvostepenog, pravilno zaključio da sporna roba, kao pokretna stvar ne dijeli sudbinu nekretnine – poslovnog prostora u kojem se nalazila, o čemu je dao argumentovano i jasno obrazloženje, koje u svemu prihvata i ovaj sud.

U konkretnom slučaju se ne radi o postupku privatizacije tužitelja, niti je ugovor iz 2001. godine zaključen u vezi sa tim postupkom, pa je bespredmetno pozivanje revidenta na odredbu člana 2. Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 14/98), koja priznaje pravo entiteta da privatizuju preduzeća i banke smještene na njihovoj teritoriji koji nisu u privatnom vlasništvu.

O primjeni odredbe člana 20. ZOSPO, naprijed se izjasnio ovaj sud, a odredba člana 39, koja govori o nesavjesnom držaocu tuđe stvari i člana 41. istog zakona, koja govori o pretpostavljenom vlasništvu (koje revident samo navodi bez ikakvog obrazloženja o njihovom značaju) nisu od uticaja na rješenje ove pravne stvari jer, kako je naprijed objašnjeno, tužitelj nije dokazao da je vlasnik ili pretpostavljeni vlasnik sporne robe.

Odredbom člana 99. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, dalje: ZOO) je propisano da se odredbe ugovora primjenjuju onako kako glase. Ako ima spornih odredbi, pri njihovom tumačenju se ne treba držati doslovnog značenja upotrebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obligacionog prava utvrđenim ovim zakonom, kako propisuje stav 2. iste zakonske odredbe, a na čijoj primjeni insistira revident pri ocjenjivanju i tumačenju ugovora iz 2001. godine.

Prema naprijed izloženom činjeničnom stanju, tim ugovorom je između SIB S. i tužitelja podijeljen „kapital koji se sastoji od nekretnina“. Ni jednom rječju nije spomenuta roba ili kakve druge pokretne stvari ili neka druga prava i obaveze koje se dijele. Prema tome, taj ugovor ne sadrži nikakve sporne odredbe (niti ih tužitelj kao takve interpretira), koje bi bile podložne tumačenju (o kojem govori odredba člana 99. stav 2. ZOO) kojim bi se došlo do zaključka da je tužitelj, temeljem tog ugovora, stekao bilo kakva prava na robi, čiju novčanu protivvrijednost traži u ovom postupku.

Takav zaključak se ne može zasnovati ni na naprijed citiranoj odredbi člana 6. navedenog ugovora, niti na odredbi člana 7. istog ugovora, na koju se poziva revident a koja glasi „Potpisom na ovaj ugovor smatra se da su definitivno uređeni odnosi između ovih pravnih lica“.

Zaključci na koje se poziva revident, a koje je Vrhovni sud izrazio u obrazloženju svoje presude od 17.05.2013. godine u predmetu broj: 57 0 Ps 002084 12 Rev 2, važe samo za rješavanje pravne stvari koja je bila predmet tog postupka i nije od značaja za rješavanje predmeta spora u ovoj parnici. Ovo tim prije što je u tom ranijem postupku predmet spora bio poslovni prostor koji je bio predmet ugovora iz 1991. godine i ugovora iz 2001. godine, a ovdje se radi o robi (odnosno njenoj novčanoj protivvrijednosti) koja se nalazila u tom prostoru 1992. godine, koja, kako je naprijed rečeno, nije ni spomenuta ugovorom iz 2001. godine.

Pismena izjava Aide Miletić, priložena uz reviziju - i pod uslovom da je relevantna za rješenje ovoga spora, a budući da se ne radi o novom dokazu kojim se ukazuje na povrede odredaba parničnog postupka koje su učinjene u postupku pred drugostepenim sudom, nije razmatrana jer to ne dozvoljava odredba člana 242. ZPP.

Odlučujući o žalbi tuženog drugostepeni sud je - na temelju činjenica koje je utvrdio prvostepeni sud (zbog čega, suprotno tvrdnji tužitelja, nije bilo mjesta održavanju rasprave pred drugostepenim sudom), nalazeći da je pogrešno primjenio materijalno pravo - preinačio prvostepenu presudu tako da je odbio tužbeni zahtjev. Za svoju odluku je dao jasne i uvjerljive razloge, pa ne stoje navodi revidenta da je pri izradi presude povrijedio odredbu člana 191. stav 4. ZPP.

Naprijed izloženo čini neosnovanim i ostale navode revidenta, slijedom čega je riješeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otppravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podraščić